

Telemetus ja talltus

TALLINNAS,

Pagari uul. nr. 1

Toimetaja kõnetunnid

kella 12—1.

SÕDUR

SÕJAASJANDUSE AJAKIRI.

ILMUB ÜKS KORD NÄDALAS

ülemjuhataja staabi väljaandel.

Tellimise hind kätte-

saatmisega: Iga 10

numbril eest 5 marka.

Kuulutuste ja teada-

annete hind: Iga kor-

pusrea eest 50 penni.

Tellimisi ja kuulutusi võtavad vastu kõik wabarilgi postiasutused ja era-raamatukauplused.

Nr 13

Laupäeval, 14. juunil 1919.

I. aastakäik.

■ ■ Kolmas Eesti sõjaminister. ■ ■

Otto Strandmann.

Foto Parikas.

Otto Strandmann on 1875. aastal sündinud. Oppis õigusteadust esiti Tartu, siis Peterburi ülikoolis. Pärast ülikooli lõpetamist oli advokaadina Tallinnas tegew. Wene riigivolikogu walitsuse ajal määrati ta Tallinna ringkonnakohtu prokurööriks ja oli seega esimene Eesti jurist tähendatud ametis. Hiljem waliti ta Eesti Maapäewa esime-

heks. Ajutise walitsuse uuendatud koostuuses oli ta põllutööministriks ja täitis wahepeal, hra Poska äraolekul, ta wälisministri kohuseid. Wabariigi walitsuse loomisel Ajutawa Kogu koosseisul 8. mail 1919 waliti D. Strandmann peaministriks, tema kätte ühtlasi sõjaminsiteeriumi juhutamist andes.

Sisuford.

Ametlik oja:

1. Väljavõttes Sõjavägede Ülemjuhataja päewakäskudest
2. Sõjainistri päewakäskud Nr. 20 ja 22.

Üleüldine oja:

1. Kolmas Cesti sõjainister O. Strandmann (pildiga lehe eesotsas).
2. Väikeriikide sõjavägi (J. Soots).
3. Seisuford meie väerindadel.
4. Lõuna väerinna sündmused.
5. Telegrammide vahetus Cesti vägede ülemjuhatus ja Saksa kindralkomando vahel.
6. Segateated.

Väljavõttes Sõjavägede Ülemjuhataja päewakäskudest.

Nr. 207.

Tallinnas, 2. juunil 1919.

Rõuan, et kõik Cesti Wabariigi ohwitserid, sõjaväe ametnikud, arstid ja sõdurid peavad kandma Sõjainistri poolt kinnitatud rahmusliste värvidega mütsimärki (vorm ovaal, keskel Cesti rahmuslised värvid lipu kujul.)

Ametnikudel ja arstidel on tähendatud mütsimärgi kandmine keelatud siis, kui nad erariietes on.

Kõikidel erasihtidel, kes rahmaväes ei teeni, keelan ära rahmaväe normi-märkised kandmast. Selle päewakäsu mittetäitjad saavad seaduslikule vastutusele mõetud.

Nr. 208.

Tallinnas, 2. juunil 1919.

Käsen sissefoolatud oataunu 36 solotnikku päewas inimese peale välja anda.

Nr. 210.

Tallinnas, 24. juunil 1919.

Awaldan täitmiseks Sõjaväe Termishoiu Walitsuse poolt väljatöötatud määrused külgehakkawate haiguste eest hoidmiseks:

M ä ä r u s e d.

Ühes sumiste soojade ilmabega ligineb külgehakkawate haiguste, isearanis kõhuhaiguste hädaoht. Wilmaste hulka kuuluvad kõhuhäbi, kolera ja foetid. Haiguste laialilagunemine võib isearanis hoogu võtta sõjaväes, kus olude sunnil inimesed raskete elutingimistega leppima peavad ja üksteisega lähedalt kokku puutuvad. Et haiguste tekkimisele tõlkeid teha ja laialilagunemist ära hoida, peab järgmisi juhtnõude tähele panema:

1. Iseäralist ettevaatust peab filmas pidama joogivee tarvitamise juures. Joogiveeks tarvitada võimalikult hallitate ja kaevude mett. Jõgede ja järvede wee tarvitamise eest tuleb hoida. Kõige

parem wee puhastamise abinõu on wee kettimine. Väeosades hoolitseda selle eest, et alati keenud wesi saadawal oleks. Kaevud ja hallitad hoida puhtad ja pealt kinni kaetud, et mustust mitte sisse ei sattuks.

2. Vea- ja puuwilja tarvitada ainult keedetult.

3. Toiduaineid hoida ja wadada puhtalt ja kaetult, et kärpsed ligi ei pääseks.

4. Söögi juure afuda pestud, puhtate kätega.

5. Väljakõõgid asutada emale väljakäigu kohtadest, hobuste ja loomade tallidest või seisukohtadest ja igasugustest mustuse kohtadest, kus ifka alati palju kärpsed leidub. Kõõkides ja välja-kõõkide ümbruses pidada alati piinlikku puhtust.

6. Kõlad peavad olema terwed ja puhtalt riides, puhastes põlledes; kõõkide juures peab olema alati puhtad käterätitud ja tarwilik arm seepi käte pesemiseks.

7. Toidu jätiseid mitte igale poole laiali paisata, waid wifata ainult selle tarwis kaematud aukudesse, misugugi pooleni täitsaamise korral kinni ajada.

8. Gluhtade ja ruumide ümbruse roojastamine väljahaidetega peab kõwaste ära keelama. Iga sõjaväelaste eluruumi või seisukoha juures peab olema väljakäigu koht. Selleks tarvitada mitte alla 1½ aršhina sügawaid kraawisi. Kraawid peavad olema laudadega või otstega ümbritsetud, või kaetud ja neil peavad sellekohased pükid peal olema. Väljakäigu kohad peavad olema tarwilikul kaugusel eluruumidest ja kõõkidest ja mitte lähemal kui 60 sülda weewõtmise kohtadest. Kui kraawid umbes pooleni täis on, tulewad wanad kinni ajada ja uued kaewada. Kraawidesse tuleb vähemalt kord päewas kas kustutamata lupja, floorlupja, karbolhapet, turba või harilikult mulda riputada. Väljakäigukohad, mis eluruumide juures leiduvad ja mis harilikult wäitese arwu elanikkude tarwis määratud, ei tohiks sugugi tarwitatud saada, waid peavad peale sellekohast desinfectiooni kinnihõõbud saama.

9. Waenlase poolt mahi jätetud ruumidesse ja kohtadesse afudes, tuleb kohe põhjalik puhastus ette võtta, väljakäigukohad kinni ajada ja uued kaewada. Mustuse hunkid lubjaga üle riputada ja autudesse ajada.

Kende määruste elluwiiimiseks peavad kõik wõimalikud abinõud käitusele mõetama ja ülemus on kohustatud selle järele walwama, et määrusi täidetakse.

Nr. 213.

Tallinnas, 3. juunil 1919.

Kõigile wäeosa ülematele ja komandantidele käsen saata arreteeritud isikud wangimajadesse ja peawahitidesse ühes arreteerimise määrustega, mis mitte hiljem kui 24-ja tunni jooksul peale wangimajasse eht peawahiti paigutamist tuleb sinna saata ja milles peab olema ära tähendatud kuu päew, millal arreteeritud, nimi, perekonnanimi ja koht, kus arreteeritud isik hinge kirjas, süütegu, milles teda süüdistatakse ja mille järele teda kinnipeetawaks tuleb lugeda.

Nr. 214.

Tallinnas, 3. juunil 1919.

Minu sundusliku määruse nr. 6 põhjal trahwin oma tehtud puuskari hoidmise eest: 1) sõõgimaja pidajat Silvester Fr om m'i, Tartus Raatuse uul. nr. 41,

f. 7 — 300 margaga ja 2) võderastemaja „Jatori“ pidajat Aleksei Arbusow'i Tartus, Holmi uul. nr. 17 — 1000 margaga.

Trahw sisse nõuda Tartu linna komandandil.

Nr. 215.

Tallinnas, 3. juunil 1919. a.

Minu fondusliku määruse nr. 6 põhjal trahwin registreerimata wiina hoidmise eest Anna Hasselbladi Tartus, Tähe uul. nr. 28 — 3000 margaga ja Jaan Kriisa't, Tartus, Pihtwa uul. nr. 64-b, — 100 margaga.

Trahw sisse nõuda Tartu linna komandandil.

Nr. 216.

Tallinnas, 3. juunil 1919.

Minu fondusliku määruse nr. 10 põhjal trahwin puustari valmistamise ja selle hoidmise eest Tähtvere walla kodaniku August Juhani p. Finki — 1000 margaga.

Trahw sissenõuda kohalikul miilitsa ülemal.

Sõjamägede Ülemjuhataja,
Kindralstaabi-Kindral-Major **Zaidoner.**

Sõjaministri

Päewakäsu

Cesti wabariigi sõjawägedele

Nr. 20.

Tallinnas, 31. mail 1919.

Almalban Cesti Asutama Kogu seletuse Cesti riiklikest iseseiswusest ja rippumatuselt:

„Cesti rahwas peab oma õiguseks ja kohuseks proegusel maailma ajaloo ja enese saotuse pöördeajal astuda kõigi haritud rahwaste ette järgmise seletusega.

Waba ja iseseiswa rahwana elasid eestlased põliselt Baltimere kallastel. Seitsesada aastat tagasi murdis Läänest tulnud Saksa üliwõim wäikese rahwa iseseiswuse ja kaotas tema wabaduse. Asjatuts jäid aegajalt ettewõetud meeleheitlikud lasted wõdra ilke alt wabaneda. Aga ei kustunud rahwa hingest endise põlwe mälestused. Kõige surwe ja alandamise tunde elas salajas edasi kindel lootus ja julge soow, et peab tulema ja kindlasti tuleb aeg, mil Cesti rahwas jälle oma saatuse määramisest wõib wõtta enese kätte. Suure ilmaõja lahtipuhkemisel nägi Cesti rahwas selle hirmsa heitlemise mõtet rahwaste wabanemises maailmariikide imperialistlikkude püüete wande alt ja wäikerahwaste eluõiguse wõidule pääsemises. Selles mõttes õhwerdasid Cesti paremad pojad wõdrastel wõitluswähjadel wanumata meelekindlusega oma werd ja elu, kindlalt lootes, et nende õhwerpöörde toob ka Cesti rahwa saatusesse. Ja kui wiimaks ilmaõja keerust heleda päikesena üles kerkis rahwaste enesemääramise õigus, siis oli Cesti rahwas esimeste seas seda rõõmuga terwitamas ja wõidimata teostamas enese kohta. Müüd on tulnud aeg, kus Cesti rahwas, seisdes lesel hirmsat ja werist wõitlust oma iseseiswa elu õiguse eest ja tagasi tõrjudes ahwardama häwituse lainet, astub teiste iseseiswate rahwaste hulka ja nõuab

enesele püüwat paita rahwaste liidus suweräänse riigina.

Mis õigusega astub Cesti rahwas selle otustawa sammule?

Selle loomuliku õigusega enesemääramise ja waba enesewalitsamise peale, mis juurdub iga rahwa elutungis; selle õigusega, mida wägimärgid küll ajutiselt wõib alla suruda, mille nõudmist aga ialgi ei suudeta ära häwitada elujõuliste rahwaste hingest; selle õigusega, mis müüd on lunastatud maailma rahwaste kannatuste ja wereõhwritega ja on leidnud üleüldist tunnustamist; selle õigusega, mille täielik maksmapanemine wõimaldab seda rahu, mida igatseb kultuuriline maailm kõigi sõja toleduste järele. Mitte filmapilgulski ei taha ega wõi Cesti rahwas lubada mõtet, et see üleüldine õigus tema kohta jääks ainult sifuta sõnaks.

Cesti rahwas teab, et see samm tähendab nende soidemete lõpuliikku lastestamist, mis ühendasid teda Wene riigiga wiimased kaks aastaküanda. Kuid Cesti rahwas teab ka, et suur Wenemaa ennast wõdrasemana on üles pidanud tema wastu. Cesti rahwas tunneb, et Wene riik ei ole tarwitamud ühtegi juhust, et lüua tõsist sifemist soidet enese ja Cesti rahwa wahel. Weel enam: kibedusega mäletab Cesti rahwas kõike seda ülekohtu, mis talle osaks on saanud Wene riigi poolt wõi tema tegelikul toetusel.

Wawast oli Rootsi riik, kellega Cestit rahwas enne oli riiklikelt seotud, mõnda korraldust teinud rahwa elujärje ja inimlikkude õiguste kindlustamise sillis, kui Cesti Wene riigi külge liideti. Ühes sellega tuli lõpp kõigile parandustele. Wastuwaieldemata kinnitastid Wene tsaarid kõi mõisnikkude kaugeleminemod soowid ja nõudmised maa ja rahwa kohta. Mõisniku piiramata meelewilla alla antud ihu ja hingega, ilma kõigist inimese õigustest, eluta asja seisuforrale alandatud, keda müüdi ja osteti, hingitses Cesti rahwas esimese aastaküanda jooksul Wene walitsuse all. Läänest tõusnud wabaduse liikumine purustas 19. aastaküanda algul wiimaks ka Cesti rahwa pärispõlwe. Kuid olulist muutust ei toonud see esialgul rahwale mitte. Tema päralt oli küll isiklik priius, kuid mõisniku päralt oli ja jäi maa, rahwa sennine elataja ja landja. Et elada, selleks pidi talupoeg mõisnikult maad wõtma tingimistel, mis hinge kinni matsid. Teist teed ei olnud, sest kindlasti oli piiratud talupoja liikumise wabadus ka kitsamates piirides. Wälja rännata oli wõimata, niisomati olid kinni tema eest linnawärawad. Alles mõnikümme aastat hiljem omandas talupoeg wõimaluse linna asuda. Kuid sealgi olid käsitsõ ja kaubandus temale kaua sulutud kitsaste seisusliste eesõiguste ja korralduste läbi. Olude sunnil anti wiimaks talupojale õigus maad rentida ja päriseks osta. Kuid tingimised olid nii raskest, et ainult wäike osa rahwast aegamööda seda wõimalust on suutnud tarwitada. Rahwawaenulik suurpõllupidamine aga kaswas küllade ja talude häwitamise läbi. Sajadtuhanded rahwalitmed pidid wälja rändama, et Wenemaa lagendikubel ja Siberi metsades uudismaad luues ja põldu harides enesele wõimalust leida elamiseks oma armsaks saanud töö läbi. Järelejätmata püüdis rahwas oma asemikkude ja awalitu heale kaudu tähelepanemist juhtida oma sifendamata seisuforra peale. Wene walitsus jäi kurdiks. Mõitmel korral astusid meeleheitel aetud talupojad mäsflu teele. Werine taristus oli walitsuse wastus sellele, kuna põnewate maaolude tõsine korraldamine jäi iltagi tulemata. Küll anti Saksa suurmaapidajatele luba, Sifewenemaalt wõeraid Saksa afunikka jüa tuua. Küll valmistastid Wene ametnikud fawat-

lusi Wene talurahwa asutamiseks maadele, kusi eestlased pidid taganema, rännates linnadesse wõi üle piiri. — Cesti rahwa suurele enamusele jäeti aga ainult nälg maa järele.

Oma töökuse ja hoole läbi tõusis Cesti rahwas aegamööda kultuuriliselt kõrgele järjele, kuid talle ei antud sedagi omawalitsust omas kodus, mis ammu läes oli mabalamal astmel seiswal Wene rahwal. Maa ja rahwa asjade juhtimine ja korraldamine, peale kõige lihtsamate talurahwa seisuslike asjade, seisis suurmaapidajate öreba kõi käs. Kõigist üle aga käis Wene kuberneride ja ametnikkude wõim ja omanooli. Linnades tõusid eestlased pärast liitumise ktsenduste kaotamist enamusse. Sihilik walitsuse tegevus hoidis neid ära linnawalitsemises oma arwu kohaselt mõjule peasemast. Linnade juhtimine jäi wäitese Saffa ringkonna kätte.

Cesti rahwal on sügaw tung hariduse järele. Ararääkimata ohwrid langes, ööd ja päewad tööd tehes, jaadawad wanemad oma lapsed koolidesse, raske puudusega wõibeldes püüab Cesti noorsugu omandada kõrgemat haridust. Keed, kellel see lorida läks, pidid aga wõõrfile weerema, sest kodumaal olid neile teed kinni. Siia toodi ametnikud Wenemaalt, kellel wõõras rahwa keel ja meel, tundmata tema kumbed ja elutingimised.

Mitte korraldada rahwa loowaid jõubusi, mitte edendada maa head käekäitu ei püüdnud need wõõrahingelised ametnikkude parwed, waid wõimalikult ära hoida rahwa iseteadlikkude kawatsuste teostamist, takistada tema omapärast arenemist ja häwitada tema rahvuslist iseolemist.

Kõige walusamalt wõis wõõras ametnik haawata rahwa hinge, tallata tema pühamaid tundeid, häwitada tema paremaid püüdeid, — mitte karistus ei oobanud teba selle eest, waid autõrgendus ja parem koht.

Kõige otsustawamaid wõtteid tarwitati Cesti rahwa weneestamise sihis. Wene keel sai walitsewaks keeleks omawalitsuse asutustes ja kohtutes. Sõpmata raskets tehti asjaajamine umbkeelse ametnikkudega, kirjeldamata waewaritas oli õiguse õttimine kohtutes, kus wõõrasteft oludeft tulnud kohtunikud pidid rahwa eluhuwisid puudutuwaid küsimusi puudulikude tõlgete laudu õfustama.

Koolides walitses enne Saffa keel, siis muudeti nad puhawenekeelseteks. Õfegi rahwakoolis, mis efi algu emakeelne ölnud, pandi õppekeeleks Wene keel. Juba warakult wägistati nõnda Cesti noorust waimiliselt ja hingeliselt, püüti temas äratada halwakspane mise tunnet kõige wastu, mis oma, takistati tema loomulikku arenemist.

Hoollmata oli Wene isewalitsus juba Wene rahwa enese wastu, weel ülekohtusem kõigi muulaste wastu. Misõuguse rõõmuga terwitafid sellepärast kõi Wene riigi rahwad isewalitsuse langemist, lootes pööret oma olutorras. Rõbe pettumus ootas neid sest, endine waim walitses oluliselt edasi Wene riigis. Oma efitajate pealekäimisel sai Cesti rahwas ajutise koduse omawalitsuse Wene Õjutise Walitsuse kinnitusel 30. märtsil (12. aprillil) 1917. Wõimu koondamise püübed ei kadunud aga mitte ja edasi kestfid ka Wene ametnikkude katsed meie asjade sekka segada ja halwakspane mist üles näidata Cesti rahwa wastu.

Koolidesse jäi Wene õppekeel, peale rahwakoolide, häbalistele uuendustele tehti järjekindlalt takistusi, omawalitsuse asutustes keelati Cesti keelele õigused, mis kohasid wabale rahwale tema omas kodus.

Warsti läks Cestis wõim Wene madruste ja sol-

datite nõufogude kätte. Kõige laialisemas mõttes wälja tuulutatud rahwaste enesemääramise õigust teostafid nad Cestis wägivaldselt laiali ajades Cesti Maandukogu ühes Maawalitsusega ja sõjariistadega katkestades kõige demokraatlisemol alusel etteõdetud Cesti Õjutawa Kõgu walimist sest nende kätku. Õfegi joma kodu kaitsemise õigust ahwarbawa Saffa sissetungimise wastu keelati Cesti rahwale, tokistades Cesti sõjameeste kodumaale koondamist lagunewast Wene sõjawäest. Wiimaks toodi Cesti rahwas täiesti wastu oma tahtmist ja ilma tema arwamist küsimata Bresti lepingu põhjal ohwrits Saffa imperialistlikule maadeahmusele. Wifalt seisis Cesti rahwas ka Saffa okkupatsiooni raudse rõhumise all oma iseseiswuse ja eluliste huwide eest. Kõige rängem surwe ja kõige sihitindlam rahwa tahtmise wägistamine ei suutnud häwitada tema wabaduse ja riiklise iseolemise tungi. Purunes okkupatsiooni wõim liitriitide raskete hoopide all ja jälle hakkas Cesti rahwas wobamalt hingama ja lootusrikkamalt tulewikku waatama. Aga uuesti ootasid teba kannatused, raskemad kui enne nähtud. Wene nõufogude walitsuse sõjawäed tungisid Cestile lallale. Keil oli teada, et Cesti rahwas pärast rasket kannatamise aega oma riiklist elu korraldades ainult kõrwaldada püüab ülekohtu ja luua tahab paremat ning õiglasemat ühiselulist lorida, kuid see ei takistanud neid tungimast sõjast wäsinud ja puudustega wõitlewale maale, tuues uut häda ja õnnetust: põletades külasid ja talusid, häwitades ülespidamisseaineid ja kultuuriwäärtusi, halas tamata tappes ilmõüüta inimesi, pantwangidena hoolimata ära wiies naifi ja lapsi.

Kas on kõigi nende kannatuste nähes Cesti rahwal weel kohustust alal hoida neid siidemeid, mis teba ühendanud Wene riigiga? Enesetapmisega ühewääriline oleks teadlik jäämine ühendusse niisõuguse maaga.

Mitte wihas ega waenus ei taha meie elada Wene rahwaga, waid heas naabruses ja sõbralikus läbitäimises, kui tema neid rahule jätab. Wõõrad on ölnud Cesti rahwale ja jääwad ka wõõraks õigõugused wõimulaidendamise ihad üle oma piiride. Cesti rahwas tahab ainult omas kodus oma loomulikku õigust tarwitades wabalt ja rippumatult oma elu korraldada.

Kas oskab Cesti rahwas walitseda iseennast ja kas jõuab ta landa iseseiswat rippumata riiki?

Cesti rahwa sennine minewik annab selle peale kindla jaatawa wastuse. Kõige raskemad ölnud ja elomistingimised ei ole jõudnud häwitada Cesti rahwa elutungi ega edenemise wõimet. Wifalt ja järjekindlalt on rahwas tarwitanud iga eneseawalduse wõimalust oma elujärje parandamise, kultuuri warade loomise ja oma inimliku wäärtuse tõstmise sihis. Kui tuli wõimalus maad omandada, siis pani üks osa rahwast oma kodule kindla põhja wäsimata waewa ja töõga ja kui amanesid linnade wärawad talupoegadele, siis wõttis teine osa enesele majandusliselt waba seisuõõra käsitöö ja kaubanduse kaudu. Nõnda tõusnud wäitsepõlumeeeste ja liimakodanikkude kihist kaswas wälja lühikeste aja jõõful arwurikas haritlaste liit, kellest suur osa ennasõalgawalt ja õstawalt andus rahwa kultuurijärje tõstmise töõle. Wiimase poole aastafaja kestusel, kus elutingimised natuke wabamaks muutusid, on Cestis käimas elaw ja wäsimata rahwa isetegevus kõigil ainelise ja waimlise kultuuri aladel. Põllumajandus ju käsitöö, kaubandus ja töõstus, haridustöö ja teadus, kirjandus ja kunst leiawad itka suuremat hulka sihitindlaid ja tahtewõimsaid kandjaid. Terwe maa on kaetud õigõuguste majanduslike, ühistegeliste ja kultuuriliste

seltside ja ühiste võrguga. Waatamata kõigi sihilit-
tude tahtmistest ja raskustest peale, mis on walmistanud
Wene walitsus ja tema ametnikud ja mille kõrvalda-
misets on kulunud lõpmata palju jõudu, on siiski kõige
selle tegevuse miljaks mõrdlemisi kindel majandusline
järg ja kõrge kultuuriline tasapind. Rahwahariduse
poolest seisab Eesti esimeste hulgas, kuna juba 30
aasta eest kirjanduslaine täiesti üleüldine oli; kirjanduse
tooteid loetakse suurel armul; Eesti arwurikkad aja-
lehed ja ajakirjad lähewad sadatuhandetes eksem-
plaarides rahwa hulka. Poliitiliselt on Eesti rahwas
ennasti sellekohaste mõimaluste ilmunisel tagajärje-
rikkalt korraldanud ja omawalitsuse sisseseadmisel ja
üleüldistel walimistel kindlasti ja iseteadlikult oma
waateid ja tahtmist maksma pannud. Kõige suuremat
iseteadwust ja tagajärjerikkamat küpsust on Eesti rahwas
aga awaldanud temale pealesunnitud raskes sõjas.
Saksa okkupatsiooniwõimu tegevuse tagajärjel pidi
Eesti rahwas ilma korraldatud sõjawäeta ja täiesti
paljaste kättega wastu astuma Wene nõukogude walit-
suse arwulisele suurtele, hästi korraldatud ja warus-
tatud sõjajõududele, kes ühes Saksa wägede lahtumise-
ga üle Eesti piiride tungisid. Kuwendat kuud on
täimas werine heitlus suure ülekaalus olewa waen-
lasega. Selle aja sees, wahetpidamata wõideldes, on
Eesti rahwas jõudnud oma maa waenlastest puhastada,
oma piirid kaitsta, omale korraliku sõjawäe luua, oma
riiklise korralduse kindlale alusele seada ja Njutawas
Kogus kõige rahwaesituse ja üleüldiselt tunnustatud wa-
litluse rajada.

Kõik see põhjendab usku ja õigust lootust, et
Eesti rahwas, peaseedes sõjahädast ja omandades
mõimalust oma jõudu ja wõimeid igatülgiselt wälja
arendada oma loomu kohaselt, wabalt ja ilma takis-
tamata, luues omale poliitiliselt rippumata ja ühiselu-
liselt õiglase korra, lohendades iseäranis äärmiselt
walusaid maaolusid rahwa eluliste huwidesse wasta-
walt, ilma kahilemata wõib rajada kindlale alusele
oma riiklise iseolemise ja suudab tunda tarwilist riiklist
korra, ennasti walitsedes põhjusemõtete ja nõuete järele,
mis omased kultuuri rahwastele. Oma loomuliku õiguse
põhjal minewikusi päritud ülesannet täites ja tulewiku
ees kõigist wastutust tundes on Eesti rahwas oma riik-
lisele iseseiswusele aluse pannud täiewõimuliste esituste
poolt wäljakuulutatud aktides:

Eesti Maandukogu poolt 15. 28. nowembril 1917. a.
fõrgema wõimu kohta, Eesti Maandukogu Wanemate
Nõukogu poolt 19. webruaril 1918. a. Päästekomitee
loomise kohta, Eesti Maandukogu Wanemate Nõukogu
poolt 24. webruaril 1918. a. Eesti Wabariigi wälja-
kuulutamise kohta, Päästekomitee poolt 24. webruaril
1918. a. Njutise Walitsuse loomise kohta ja Njutise
Walitsuse poolt 11. now. 1918. a. oma kaitsestatud
tegevuse uuesti algamise kohta.

Eesti Njutaw Kogu, kes meie rahwa üleüldise,
ühetaolise, otsekohese ja salajase healetamise teel pro-
portionaalselt walitud, sugu, usu ning rahwuse peale
waatamata, ja kus on esitatud kõik meie poliitilised ja
ühiselulised woolud, kuulutab Eesti rahwa suweräänset
tahtmist ilmutades pühalikult kõigile maailma rahwas-
tele, et eelnimetatud aktid awaldawad Eesti rahwa kind-
lat ja ümberlükkamata tahtmist, et Eestimaa neis pii-
rides, kus Eesti rahwas elamas, täiesti waba on
kõigist alamuse kohustest Wene riigi wastu, et 24.
webruaril 1918. a. katkes lõpulikult riikline side Eesti
Wabariigi ja Wenemaa wahel ja et Eesti on iseseisew
riippumata demokraatline Wabariik.

Eesti riiklist iseseiswust ja rippumatust on meie
rahwa paremad pojad juba kuus kuud kaitsevad, tuues
äraarwamata ohwrid. Oma eluõiguse eest peab Eesti
rahwas kõige suurema jõupingutusega üleloomuliku
wõitlust enamlike ja wägivaldse Wenemaa wastu ja
seda oma kallimat wara tahab Eesti rahwas kaitsta
wiimase weretilgani.

Ette lugeda kõigis wäeosades.

Nr. 22.

Tallinnas, 1. juunil 1919.

Wallawalitsustelt on kaebtusi tulnud, et sõjawäe-
lased sageasti oma kohustusi wallawalitsuste wastu
ei täida ja ka omakstele nõu annawad wallawalitsuste
käskusid mitte täita.

Kui kogufondliste asutuste nõudmised seaduslikult
õigustatud, siis ei ole ühelgi Wabariigi kodanikul õi-
gust neid täitmast tõrkuda.

Kõik, kes selle päewakäsu wastu esiwad, käsen
kohtulikule wastutusele wõtta.

Algkirjale allakirjutatud:

Sõjaministri eest kindralstaabi kindral-Major **Larka.**

Üleüldine osa.

Wäikeriikide sõjawägi.

J. Saots.

(Järg.)

V. Kindlustatud punktid.

Norra kindlustustest on tähtsamad need, mis Kris-
tiania lahte kaitsewad, iseäranis Drobaksundi
tiituse kindlustused.

Peale selle paljud rannabatareid tähtsamate
sadamate kaitseks.

Kindlustustes on oma kindlus sõjawägi.

VI. Sõjawäe kulud.

Norra rahaks on keesama kroon, mis Rootsiski ja
mis enne sõda kurfi järele 52 kop. hõbedat maksis.

Rahwaarw on Norras umbes 2,4 miljoni; sõjawäe
kulud umbes 15 miljoni krooni, — nõnda tuleb iga
inimese peale umbes 6¼ krooni sõjamaksu. (Peale
selle laewastiku heaks 2,1 krooni)

Kõige suuremad kulud sünniwad wäeteenijate
rahalisest tasust.

Instruktorite tasu seisab kahest osast koos: pal-
gast, mille suurus kindel on ja mida ainult elukutselise
instruktorid aasta ümber saawad, ja korteri- ja
päewarahaft. Korteri- ja suucuse määrab iga
aasta storting (maapäew). Päewaraha antakse ainult
õppuse päewade eest. Peale selle on veel abirahad
mitmesugustel juhtumistel.

Palk on kindralstaabi ülemal, brigaadi ülematel,
kindralinspektoritel, rawitsemise ja intendandi osa üle-
matel aastaks umbes 7 tuhat krooni, polkownikul
umbes 5—6 tuhat krooni, kaptenil 2160—3480
krooni. Peale selle 90 krooni iga kuu õppuse eest
päewaraha. Kõige wäiksem ohwitseri palk on 1440
krooni ja 30 krooni päewaraha iga kuu õppuse eest.
Peale selle saawad kõik ohwitserid soldati paijuki.

Korteriraha hulka arvatasse ka raha teenri palkamiseks, küttematerjali ostmiseks ja talli eest, kui ohwiteril hobune on.

Alamohwiterid saavad palka: lippjunkur 1356—1428 krooni aastas, seersant 1140—1212 krooni, kapraal 756 krooni. Väeteenistuse fonduse alused saavad palka umbes 2 korda vähem ja ainult nende päewade eest, millal nad õppusel käivad. Pääwappalk on õppuse ajal: lippjunkrul ja seersandil 1 kroon päewas, kapraalil ja lihtsoldatil 0,15 krooni.

Alamohwiteride ja kapraalide palk iduseb iga 5 aasta teenistuse järele.

Nagu ülemaalseiswast kirjeldusest näho, on Norra riik, kes niisama suurriikide hulgast kõrwal seisab, nagu Rootsi, ja sellepärast niisama sõjanorimist ei peaks kartma, enesele sõjawäe täielikult miilita üüspuse järele korraldand, selle suurust wiimse wiimastu tõi tõi ja nõnda kaugele jõudnud, et tal sõja algusel ainult 40% sõjandimulisi mehi organiseerimata jääb. Kuid kui meie wähest instruktoreid hulka ja lühikest õppe aega meele tuletame, siis peame selle sõjawäe headusest rääkides togasihoidlikud olema. Sellepeale vaatamata, et norralane, kui mägestiku elanik, juba loomu poolest kütt on ja et ta wabad kättide jeltid seda täiendamad, mis wäeteenistuse ajal ei suudeta õpetada, ei jassa see ometi koostegewuseks wilumust anda, mis nüüdse aja sõjas väga tähtis on.

Muidu, nagu näeme, on Norra sõjawäe korraldus väga otstarbekohane ja kindlal alusel.

(Järgneb).

Seisukord meie wäerindadel.

Gatschina sibil püüdis waenlane wiimase nädala jooksul oma pealetungimist korrata ja wahete wahel muutusid need pealetungimise katsed, iseäranis põhja pool raudteed, ägedateks lahinguteks. Selleks oli waenlane siia ka rohkesti jõudu koondanud, ja peale endiste siin wiibivate polkude kordaseadmist oli ta siia ka uusi jõudusid juure toonud. Nii oli siin meie wastu wõitlemas 11. kütipolk, mis Sösrani linnas oli formeeritud ja sealt nüüd siia toodud. Niisamuti oli siia Peterhofi, Moskwa ja Tweri jalawäe kurtistid ja Mihailowi suurtükiväe kurtistid ühes 15 suurüüliga toodud; ka 500-meheline madruäte salt ei puudunud. Kuigi enamused siin kannis suure ja tugewa wõitluserühma meie wastu lüüa jõudsid, oli see rühm siiski, ägedate lahingute peale vaatamata, jõuetu meie wägesid taganemisele sundima. Kõik waenlase pealetungimised löödi tagasi ja meie wäed asusid oma korda pealetungimisele, kus juures terve rida külasid, mõisaid ja talusid ära wõeti ja rikkalik sõjasaak meie wägede kätte langes, kus ifegi suurtükid ei puudunud. Praegu asuwad meie wäed siin Kernowo, Saostrowje, Kaskowo, Kiferino ja Tschornaja liinil.

Lunga sibil kestab meie wägede pealetungimine edasi; siin puhastati Doroschino jaam waenlasest, kus juures 11 kuulipildujat ja 1 suurtükk meie wägedele sõjasaagiks langes.

Borhowi sibil katkus waenlane kord pealetungimisele üle minna, ja see läks temale ofalt ka korda; waenlane fundis siin Põhja korpusel ofad ifegi kord taganema, kuid meie wägede toetusel löödi ta jälle tagasi. Ka sellel sibil liiguwad meie wäed nüüd

edasi ja leiawad enamlaste poolt ainult nõrka wastu-ponekut. Demoraliseeritud ja weale sunnitud sõjast üdimenud enamlaste salgod otiswad juhust, et sõjariistu maha panna ja meie poole üle tulla; selle tõttu on siis ka Borhowi sibil wiimase nädala jooksul kuni katstuhat enamlasti ühes rohke armu kuulipildujatega wangi wõetud. Praegu seisawad siin meie wäed Karamöschewo jaama ees.

Ostrowi sibil on meie wäed kuni Tscherstaja jaamani jõudnud ja wiimase oma alla wõtnud.

Ka **Pötalowo** sibilis on meie wäed edasi liikunud ja Bolowski jaama ja alewi waenlasest puhastanud.

Dänaburg sibil wõtsid meie wäed Kreuzburi ja Jakobstadti linnad ära ja said sealjuures rohket sõjasaaki. Need linnad anti meie käsu all olewatele Läti wägedele üle.

Waenlase jõud on kõikidel eelpool nimetatud sihtidel murtud, ja kuigi ta oma wiimase jõu igal pool kokku on wõtnud ja algatust oma kätte wõita püüab, ei ole temal see kusagil korda läinud — ja kõikidel nendel sihtidel on meie seisukord endist wiisi hülgaw.

Sel ajal, kui meie wäed Kreuzburgi ja Jakobstadti all korralduses taganewate enamlaste jalkadega wõitlesid ja kui juba kõik see raion Jakobstadti kuni Riia laheni enamlasteist puhastatud oli, lõhtus Saksa Landeswehr, kowendatud Saksa riigi raudsest diwiisist, meie seljataga Wõnnu ja Ramoški wahel raudteefilla ära. Sellea sai äärmiselt tähtis ja tarwilik sibe meie wägedega, kes Jakobstadti all wõitlesid, Ramoški ja Schwaneburgi kaudu katkestatud. Meie nõudmise peale Wõnnu ja Ramoški raionist lõuna poole taganeda ja Ramoški—Wana Schwaneburgi teed wabastada, awas Landeswehr meie eelwägede peale lõhkewate kuulidega püüsitule ja katkus ühte meie soomusrongi sisse pürata. See wahetuhtumine fundis meid nende wastu sõjalist tegewust algama.

Balti parumite koonid, kes pealetungimisele asusid, niideti meie soomusrongide tulega maha ja tehti kahjutaks; kuid Landeswehr jatkas siiski pealetungimist, kus juures ta ifegi kihwtiseid pomme tarwitas.

Liitlaste ehitajate kaastegewusel on meie wägede ja Landeswehri wahel praegu sõjariistade waherahu tehtud, et sel alal kokkuleppimisele jõuda.

Lõuna wäerinna jündmused.

Juunikuu algul olid meie wäed Ida-Lätimaal, Kreuzburi pool enamlaste wastu tegewad, milleks meile laiarööpalist Walga-Ramoški-Schwaneburi raudteed tarwis läks. Sest Kreuzburi pool oli meil soomusronga waja, mida jaata wõidi ainult Ramoški kaudu, kuna Walga-Marienburi-Schwaneburi tee kitsarööpaline on, Schwaneburist lõunalääne pool aga laiarööpaline algab.

Wõnnu poole edasilüütu Bolti Landeswehr lõhtus raudtee, mida meile enamlaste wastu wõitlemiseks tungiwalt tarwis oli, Ramoški ümbruses 5. juunil ära ja andis meie maakuulajatele tuld.

Meie wäejuhatuse poolt oli üks ohwiter seisukorda selgitama saadetud, aga tema ei saanud meie ettepanekute peale wastust. Sellepärast anti 6. juunil Wõnnus asuwatele Eesti ja Läti wägedele käst Ramoški sõlme ja Ramoški—Wana-Schwaneburi raudteed oma alla wõita.

Kui meie soomusrong 6. juunil Ramoški poole sõitis, wõttis Landeswehr tema tule alla ja nii olime

meie sunnitud tema vastu sõjategevust algama, viidime aga sel päeval ühes Läti vägedega Wõnnu linnost lahuma, sest wastane oli tugew.

7. juunil sai meie ülemjuhatus Miitawi Saksa peaforterilt ettepaneku keelepiirile Heinaste-Walga-Isborsti joone taha taganeda. Wastuses selle peale seletas meie wäejuhatus, et Eesti wäed ja tema juhatusel olewad Läti wäed frondil Pihtkwaft kuni Düüna jõeni wõitlewad, ja meile selle wäerinna kaitsemiseks Wolmar-Ramokki-Wana-Schwaneburi Stocmannshofi raudtee tarwilik on. Edasi seletas meie wäejuhatus, et Eesti wäed walmis oleksid Lätimaalt põhja poole taganema, kui Läti wäed enamlaste wastase wäerinna terwel Latwija frondil enesie kätte wõtaksid.

Sellepeale wastas Saksa peaforter, et ta Landeswehri ülesandeks on teinud meiega läbirääkimisi otsekohe pidada. Läbirääkimise algamiseks Landeswehri riga saadeti siis meie poolt üks sõjawäe asemik teele.

Telegrammide wahetus Eesti wägede ülemjuhatus ja Saksa Hindralkommando wahel.

Alwaldame järgmised dokumendid Lõuna wäerinna sündmuste kohta — (Meie ülemjuhatus telegrammid on algupäraselt prantsuse keeles, Saksa omad — saksa keeles):

Eesti Ülemjuhatajale.

Eesti kätse all olewad Läti wäeosad on 5. juunil Saksa Ülemjuhatus all seiswatele Läti wägedele kolle tunginud.

Mina olen Saksa wäeosad sellele järgewateist wõitlustest, millede peale mina kui Läti silemistest asjade peale waatan, tagasi hoidnud. Kui Eesti sõjawäed samasugust mitterwaheliselegamise seisukohta ei peaks wõtma, on sõda Eesti ja Läti wahel möödapeesemata, ja seniste edulammude kasutamine praegu juba uuesti tugewamaks muutuma enamlaste vastu jääb küsitawaks. Sellepärast nõuan mina Eesti wägede tagasitõmbamist Heinaste-Walga-Isborsti keelepiiri taha ja saatmist enamlaste wastasele wäerinnale ülg äla lõrwal Saksa ja Läti sõjawägedega. Selle wahetiini hoidmist Läti wägede poolt garanteerib Saksa Ülemjuhatus.

Wastust oodatakse kuni 8. juunini k. 12 lõunal.

Saksa Hindral-Kommando Miitawis.

Saksa Hindral-Kommando Miitawis.

Minu käsutada olewad Eesti ja Läti sõjawäed wõitlewad praegu bolschewikkude (enamlaste) vastu frondil Pihtkwaft kuni Düüna jõeni. Hommikul 5. juunil wõeti Kreuzburg ja Jatobstadt ära. Miisuguse frondi kaitsemiseks on minul tarwis Wolmar-Ramokki-Alt-Schwaneburg-Stocmannshofi raudteed ja mina ei wõi lubada, et Teie käsutada olewad sõjawäed seda teed lõhward. Seniajani ei ole Teie käsutada olewad sõjawäed ülewal nimetatud frondil bolschewikkude vastu weel mitte sõdinud. Soowitan neid saata Kreuzburg-Neu-Schwaneburgi liinile, et mina oma wäed wõiksin põhja poole koondada. Eesti sõjawäed wiialse siis Põhja-Lätimaalt wälja, kui Läti sõjawäed frondi bolschewikkude vastu Läti piiril täielikult oma alla wõtawad. 7/6 kell 23,45.

Eesti Wabariigi Sõjawägede Ülemjuhatus.

Radio Riiaft.

Eesti Ülemjuhataja Staapi, Tallinna.

Waatamata Teie raadio peale 7. juunist kell 10,45 õhtu, mis ettepanekuid ühise enamlaste-wastase wõitluse kohta sisaldab, on Teie käsutuses olewad wäeosad täna enne lõunat jälle Landeswehri le fallale tunginud. Sel põhjal näen ennast sunnitud olewat edaspidise wõitluste ärarahoidmiseks kinni pidama nõudmiste, et Põhja-Lätimaa wiibimata kohtidest Eesti Ülemjuhatus all olewatest sõjawägedest saaks tühjendada. Tarwilisel korral saan mina seda nõudmist täie energiaga läbi wiima, ning ootan wabatahtlise ewakueerimise kindlustamist kõige hiljem 9. juuniks kell 12 päewal. Tagasiminemiseks on Teil tee Walf-Alt-Schwaneburg-Stocmannshof tarwitada. Tee Wolmar-Ramokki et wõi mitte Teile üle antud saada. Landeswehri on käst, Teie Lätimaa lõuna-piirid puutuwaid ettepanekuid vastu wõtta; tarwilised tehnilised ettevalmistused on käimas. Kuna Saksa sõjawäed ainult enamlaste vastu wõitluseks Lätimaale on saadetud, tegin mina Landeswehri le kohuseks, kõik edaspidised läbirääkimised otsekohe Teiega pidada. Selleks on tarwilik üks ohwiser Teile staabist saata, kellel kõik parlamentäri õigused oleksid.

Saksa Ülemjuhataja Staab Miitawis.

Saksa Ülemjuhataja Staabile Miitawis.

Teie raadio Riiaft nr. 1350 kätte saadud. Seni-taun kui Teie käsutada olew Landeswehr Wõnnu all 5. juunil Landeswehri poolt pealehakatud sõjategevust minu käsutada olewate Läti ja Eesti sõjawägede vastu ei lõpetata, on wõimata läbirääkimisi ühise wõitluse üle bolschewikkude vastu algada. Miitawis kui minu käsutada olewad Eesti ja Läti sõjawäed Läti piiril Kreuzburgi-Marienburgi liinil bolschewikkude vastu wõitlewad, olen mina sunnitud ka oma seljatagust, see on Põhja-Latwijat, oma käes pidama. Kreuzburg-Schwaneburgi liini kaitsemiseks ja Põtalowo poole opereerimiseks on tingimata tarwis soomusrongid, — neid wõib saata ainult Ramokki laudu, sest Walf-Marienburgi raudtee on kitsarööpaline.

9. 6. kell 22, 15. Eesti sõjawägede Ülemjuhatus.

Riia — Landeswehr — Fletcher.

Eesti Wabariigi sõjawägede ja Landeswehri Ülemjuhatus wahel tehtud sõjariistade waherahu lepingu järele peab Eesti wägede ja Landeswehri wahel iga-sugune waenuline tegevus kella 7, 50 hom. 10. juunil lõpetatud olema. Sellepeale waatamata leenda-sid nii 10 kui ka 11. juunil Eesti wägede seisukohtade kohal Landeswehri lennumasinad. Miisuguse Landeswehri teguwitise kohta protesti awaldades teadustan ühes sellega, et kui Eesti wägede kohal weel üks Landeswehri lennumasin peaks iluma, siis saab see tulega vastu wõetud.

Eesti Wabariigi sõjawägede Ülemjuhatus.

Riia — Landeswehr — Fletcher.

Rohkem kui nädal ei ole mingisugust teadet meie sõjawäe esitajalt Liibawis, kapten Fürgensomlt. Riid on ajalehes „Riisikkoje Slowo“ nr. 9 teatatud, et kapten Fürgenson olla arreteeritud. Alwaldan kõige waljemat protesti minu esitaja isikupuntu-matuse kohta; panen ette teda wiibimata wabas-tada, seda toonitades, et see minu esitaja isiku-

puutumatusse rikkumine võib järeldusi tuua, mis kõit Teie vastutada jäävad. Dotan Teie wastust.

Eesti Wabariigi sõjawägede
Ülemjuhatus.

Segateated.

Eddurite-koolilpilaste priitkooli asjus.

Töö ja Hooletande ministereium on kõigile linna- ja maakonna-walitsustele järgmise ringkirja saatnud:

Töö ja Hooletande ministereium pööras Sõjamini-
teeriumi poole järelepärimisega, teha tuleks lugeda
koolilpilaseks-sõduriks, kes on „wæeliinil sõjast
osa wõtnud“ ja kellel on õigus Ajutise Walitsuse
poolt 22. aprillil 1919. a. wastuõdetud määruse põh-
jal rügi kulul prii kooli saada. —

Nüüd on Sõjawägede Ülemjuhataja Staabi Ülema
poolt Töö ja Hooletande ministereiumile järgmine was-
tus tulnud:

„Oli päewakäsi, et kui wæeosa wæeliinile läheb,
sellest diwiisi päewakäsus teada antakse. Nii siis
wõib kõigiti kindlaks teha, kes wæeliinil teenib. Teine
tundemärk on päewaraha (6 marka — päewas): kes
seda saab, loetakse wæeliinil olewaks, kes ei saa, teenib
seljataguses osas. Et seda asja reguleerida, tuleks
igale koolipoisile tema sõjawæelise ülema poolt tun-
nistus wälja anda, et tema sellest ehk teisest ajast
wæeliinil on teeninud ja sellega priitkooli peab saama.
Tunnistused peawad diwiisi ülema poolt kinnitatud
olema.“

Sellest linna- ja maakondade walitsustele teatades,
paneb Töö ja Hooletande ministereium ette, mainitud
Ajutise Walitsuse määruse täitmise juures ettetoodud
Ülemjuhataja Staabi Ülema seletust filmas pidada ja
ministereiumi ainult niisugusi koolilpilaste-sõdurite pal-
wetkirja saata, kus juurelisatamad tunnistused sellele
seletusele täiesti wastawad.

Töö ja Hooletande minister A. Palmadre.

Inglise saatkond Balti riikidesse.

„Times“ teatab 29. mail: Wälisministereium lastis
täna õhtu järgmise teadaande wälja:

Selle lõttu, et Balti riikides asjaolud ikka rohkem
ja rohkem arenewad, tegi Briti walitus otusüks ühe
saatkonna Eesti, Läti ja Leedu riikidesse komandeerida;
selle saatkonna jaoskonnad saawad asuma: Tallinnas,
Liibawis ja Kownos. Selle saatkonna juhatajaks on
nimetatud alam-polkownik Tallents, kes 25. mail
Londonist Liibawi wälja sõitis.

Leedu wäed Dünaaburi all enamlasti lõõnud.

Berlinist telegrafeeritakse 9. juunil: Leedu wæe-
rimalt teatatakse: 6. juunil algasid meie wäed terwel
frondil pealetungimist. Dünaaburi piirkonnas oleme
järgmised linnad ja alevid oma alla wõtnud: Sha-
biski, Natishki, Krowno, Abeli ja Kutninki. Nowo-
Aleksandrowski piirkonnas olid ägedad eelwägede wõit-
lused. Meie maakuulajad wõtsid 100 meest wangi.
Wæulaue on täielikult lõõnud ja meie wäed ajawad
teda taga. Wæenlane jätab sõjariistad maha ning põ-
geneb meksadesse. Dünaaburis on täieline segadus.
Punane kaart tühjendab kõige suurema rutuga linna
ja põgeneb sealt Smolenski poole.

Suur liitlaste laewastik Danzigi jõudnud.

Krootsi lehtedele teatatakse Warsawist 10. juunil:
„Kurier Polski“ on ustawasti allikast teada saanud, et
suur liitlaste sõjalaewastik, kus Inglise ja Ameerika
laewad, on Danzigi jõudnud ja mehed maale saanud.
Laewastiku tuleku põhjusets on wiist Saksa sõjawæe-
osade liitumised idarajal ja osalt ka, et sakslasi sun-
dida rahulepingule alla kirjutama. Teatatakse weel,
et teine liitlaste laewastik Hamburgi sõitwat.

Sõjategevus Soome idapiiril.

Terijõelt teatatakse 10. juunil: Maawæerinnal läts
päew rahulikult mööda. Kell 12 päewal lasti merelt
Seiwiste tuletorni peale mitu suurtükipautu. Kell 4
õhtul algas lasimine uuesti ja ta seeford oli tuli selle
torni peale juhitud. Udu pärast oli wõimata näha,
kas lasti Krasnaja Gorkast wõi merel olewalt sõja-
laewalt. Tuletorn jäi rikkumata.

Enamlaste wõim Ungaris lõppemas.

Wienist teatatakse 30. mail: Suba üle 48 tunni
ei ole meil mingit ühendust Wieneri ja Budapesti wahel.
Ühenduse seismise põhjused ei ole teada, kuid ikka suu-
remaks kasvaw põgenejate arm, kes üle piiri tulewad
lafewad põhjuseid aimata. Põgenejad jutustawad,
et enamlaste wõim Ungaris lõppemas on. Ühes ko-
danlastega hakkawad nüüd ka tödliised wägiwallategu-
dele wastu panema.

Inglise weealune paat Balti meres otja saanud.

Reuter teatab ametlikult Londonist: Üks Inglise
weealustest paatidest, mis Läänemeres tegewad, on
4. juunist saadik kaotfil. Peab arwama, et ta terve
meeskonnaga otja on saanud.

Wastutaw toimetaja: kindralstaabi alam-polkownik Hinf.

Wäljaandja: Wägede Ülemjuhataja staab.

Teatan, et minu poolt wäljaantud püssi õperaamat:

„Mida rahwawæelane oma püssist peab teadma ja kuidas temaga ümber käima“,

trükist on ilmunud ja wõib teda nõutawal arwul minu käest Tallinna tagawara
pataljoni staabist (W.-Baterei uul. nr. 10) saada. Hind 2 marka.

Polkownik E. Limberg.